



Gijs van Elk

## ***Dagobert Duck kan niet stuck***

**(Wealth - having it all and wanting more<sup>1</sup>)**

**Bill Gates en Mark Zuckerberg bezitten samen met 60 andere 'filthy rich people' in deze wereld net zoveel als de 3,5 miljard armste mensen, de helft van de wereldbevolking. In 2015 bezat 1 procent van de wereldbevolking meer vermogen dat de resterende 99 procent. Op onze Facebook-pagina (goed ideeetje van gouden Zuckerberg) schreef ik onder dit bericht: 'Schande!' En dat is het natuurlijk ook. Deze 62 mensen, net als iedereen van vlees en bloed, moesten zich diep schamen.**

*Greed is right?*

En kom nou niet aan met het argument dat ze veel aan liefdadigheid doen, want dat doen ze niet en als ze het wel doen dan blijft de vraag wie zij zijn om te bepalen waar geld naar toe gaat. De wereld (-economie) is er kennelijk alleen voor de rijken. Het zou toch zo moeten zijn dat we met z'n allen bepalen naar welke ontwikkelingslanden en -doelen geld gaat. Dat heet democratie. Bovendien is de belastingmoraal van dit slag mensen bijzonder laag. Warren Buffet, zo'n vuig rijke tycoon, bestond het om te zeggen dat hij minder belasting betaalde dan zijn secretaresse. Ze vluchten ook nog eens met z'n allen naar belastingparadijzen om in een goudgeel zonnetje aan de rand van een bos palmbomen net als Dagobert Duck in hun geld te kunnen zwemmen. In de normale mensenwereld zou dit fraude heten. Niet bij deze liefdeloze geldwolven. Daar heet het slimme hebzucht, daar heerst de geld-is-alles-mentaliteit: greed is good, greed is right, greed works (Gordon Gekko in de film Wall Street). Hun zwembad wordt steeds dieper, het geld klotst over de plinten en hun vermogen groeit nog steeds (tenminste 500 miljard per jaar), terwijl dat van het armste deel van de wereldbevolking met 1.000 miljard per jaar slinkt. Voor hen rest een vieze, modderige goot. Over schande gesproken.

*Greed is good?*

Het verschil tussen arm en rijk wordt dus steeds groter, ook in ons land. In Nederland betalen de rijken steeds minder belasting, kapitaal wordt nog nauwelijks belast terwijl de belasting op arbeid de afgelopen 20 jaar enorm is toegenomen. Vermogen levert meer op dan arbeid, aldus eerder al Thomas Piketty. Wie kent hem niet?

De kloof tussen de top en de werkvloer groeit gestaag, stond onlangs in de krant naar aanleiding van een onderzoek van het CBS. Door de bank genomen (letterlijk) verdienen topbankiers twaalf keer zoveel als de gewone werknemers in hun sector, en die verdienen al niet slecht. We hebben het dan alleen over de mensen met een inkomen uit arbeid. De ongelijkheid tussen werkenden en zij die van een uitkering moeten rondkomen neemt ook verder toe.

---

<sup>1</sup> Rapport van het World Economic Forum dat in januari 2016 werd gepubliceerd

Dat alles komt volgens Oxfam Novib door deregulering, privatisering, financiële geheimhouding en mondialisering; zeg maar door het neo-liberalisme.

### *Greed works?*

Groeiende ongelijkheid is slecht voor ons allemaal. Het ondermijnt de groei en de sociale cohesie van de samenleving. Uit onderzoeken blijkt, dat het vertrouwen in elkaar en in de overheid zienderogen slinkt, de criminaliteit neemt toe en de economie smelt. Het is als met het gat in de ozonlaag, het groeit, maar je ziet het niet en het is desastreus voor de gezondheid in de wereld.

Als we niets doen aan de toenemende ongelijkheid in Nederland en in de wereld zal de schade enorm zijn. Grove zelfverrijking tegenover extreme armoede maakt mensen en landen boos en agressief. In eigen land leidt dat tot een nieuwe onderklasse, een grote groep mensen die de rekening gepresenteerd krijgt van onzeker flexwerk of lagere, korter durende uitkeringen en de groeiende kosten van het bestaan. Denk maar eens aan de verse groep van armen: de 55-plussers die jammerlijk worden ontslagen en niet meer aan het werk komen. Ze vervallen snel, na een leven van hard werken en een gezin de kost geven, tot armoede. En dan kijkt er bijna niemand meer naar hen om, ze zijn uitgerangeerd. Dat geldt ook voor jonge eenoudergezinnen, ook die lopen een grote kans op langdurige armoede, waar ze vervolgens niet meer uitkomen. Het geloof in de democratie en rechtsstaat wordt dermate aangetast, dat ook de samenleving als geheel in gevaar komt en extremen daardoor kansen krijgen.

Maar ook internationaal krijgen we te maken met de grote kloof tussen arm en rijk. Steeds meer moeten we dealen met (economische) vluchtelingen die de hopeloze uitzichtloosheid in eigen land ontvluchten. De spanningen lopen daardoor op en niet alleen tussen de kleine groep die alles heeft en de grote groep die bijna niks heeft, maar ook tussen hen die bijna niets hebben en hen die helemaal niets hebben.

### *Afgunst?*

Heb ik nou last van jaloezie en wordt mijn bezorgdheid over de toenemende ongelijkheid gedreven door afgunst? Sommige economen beweren dat. Mogelijk. Maar misschien is het zo dat ik niet zou kunnen leven met de gedachte dat er mensen van de honger omkomen terwijl er andere mensen zijn die van gekkigheid niet meer weten waar ze met hun geld naar toe moeten. Of zoals Confucius het formuleerde: De morele mens houdt van zijn ziel, de gewone van zijn bezit. En ik voeg eraan toe: als je rijk wilt zijn, moet je je hebzucht verminderen en arm ben je als je hebzucht niet kunt beteugelen.

Afgunst is de schaduw van bekommernis en jaloezie het bewijs dat men een hart heeft, zoals pijn het bewijs is van ons bestaan. Ieder moet voor zich bepalen of zijn bezorgdheid over toenemende ongelijkheid vals is of echt.

Mogelijk hoor ik dan nog iets van u.

Gijs van Elk

Voorzitter CRR